

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Ε
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις και Εργαστηριακές Ασκήσεις	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υπόβαθρου, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Στα πλαίσια του μαθήματος ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ αναζητώνται, αναλύονται και παρουσιάζονται απαντήσεις σε μια σειρά σχετικών και ουσιαστικών ερωτημάτων, όπως το τι συνιστά αναπτυξιακό και περιφερειακό πρόβλημα για μια κοινωνία χωρικά προσδιορισμένη, το πώς μετριέται αυτό το πρόβλημα, το ποιος είναι ο δρόμος και ποια τα διαθέσιμα μέσα για την ανάπτυξη, δηλαδή την άρση ή υπέρβαση του προβλήματος, το εάν οι απώτεροι στόχοι της ανάπτυξης έχουν οικουμενικότητα, είναι δηλαδή अपαράλλαχοι για όλες τις κοινωνίες και τους πολιτισμούς κ.α.</p> <p>Στα πλαίσια του μαθήματος αυτού ο εκπαιδευόμενος:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατανοεί το περιεχόμενο των όρων «περιφέρεια», «ανάπτυξη», «περιφερειακή ανάπτυξη» και τη σχέση τους με την έννοια του «περιφερειακού προβλήματος» που συνήθως έγκειται στην υστέρηση κάποιων χωρο-κοινωνιών έναντι άλλων • Εξοικειώνεται με τις μορφές και τα εργαλεία μέτρησης των «περιφερειακών ανισοτήτων» • Εφοδιάζεται με γνώσεις για το ιστορικό των θεωριών της περιφερειακής ανάπτυξης (νεο-κλασικές, κευνσιανές, ριζοσπαστικές / στρουκτουραλιστικές, ρεύματα αντι-ανάπτυξης, ενδογενούς ανάπτυξης, βιώσιμης ανάπτυξης κλπ) και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους στον πραγματικό κόσμο • Αποκτά την ικανότητα να προσδιορίζει την αναπτυξιακή φυσιогνωμία, το επίπεδο και τα προβλήματα ανάπτυξης μιας περιφέρειας, ώστε να αξιοποιεί τα κατάλληλα κάθε φορά μέσα/εργαλεία περιφερειακής πολιτικής για την άμβλυνση των προβλημάτων.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών (δημογραφικών, χωρο-οικονομικών, χωρο-κοινωνικών και περιβαλλοντικών), με την αξιοποίηση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Λήψη αποφάσεων (για τα αναπτυξιακά προβλήματα μιας περιφέρειας και τις ενδεδειγμένες πολιτικές διόρθωσης τους)
- Ομαδική εργασία (ομάδες των 2-3 ατόμων)
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με την έννοια ότι οι φοιτητές/ριες αξιοποιούν συνδυαστικά γνώσεις από διαφορετικές επιστημονικές περιοχές (δημογραφία, κοινωνική γεωγραφία, οικονομική γεωγραφία, προστασία και διαχείριση περιβάλλοντος και φυσικών πόρων κλπ)
- Ομαδική εργασία με σαφή και οριοθετημένη συμβολή του κάθε μέλους
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα και το φυσικό περιβάλλον

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Τα ερωτήματα και τα διλήμματα για την ανάπτυξη
2. Οι ορισμοί, το περιεχόμενο και οι δείκτες της ανάπτυξης
3. Η έννοια της Περιφέρειας και η Περιφερειοποίηση του χώρου - Περιφερειακές τυπολογίες
4. Οι Περιφερειακές ανισότητες και τα εργαλεία μέτρησής τους
5. Ένα σύντομο ιστορικό του διαλόγου για τις θεωρίες Περιφερειακής Ανάπτυξης – Οι θεωρίες υπέρ της διάχυσης της ανάπτυξης και οι θεωρίες πόλωσης / ανισορροπίας της ανάπτυξης μέχρι τη 10ετία του '70.
6. Ο διάλογος για την ανάπτυξη μετά την κρίση και αναδιάρθρωση της βιομηχανίας (ευέλικτη παραγωγή και ευέλικτη εξειδίκευση, η σχέση παγκόσμιου-τοπικού, η ενδογενής ανάπτυξη και η ανάπτυξη εκ των κάτω, η προσαρμοστικότητα / ανθεκτικότητα στην Περιφερειακή Ανάπτυξη)
7. Περιβάλλον και ανάπτυξη: Η βιώσιμη ανάπτυξη
8. Το Περιφερειακό Πρόβλημα στην Ελλάδα και την ΕΕ

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο <ul style="list-style-type: none">• Στην αίθουσα διδασκαλίας• Στο εργαστήριο (1 μάθημα)• Στην επίβλεψη εργασιών	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση ηλεκτρονικών μέσων στις παραδόσεις καθώς και χρήση του διαδικτύου (e-class).	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	36
	Εργαστηριακές Παραδόσεις	3
	Ασκήσεις	
	Εργασία	30
	Αυτοτελής μελέτη	56

	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνική</p> <p>Μέθοδοι αξιολόγησης</p> <p>1. Επιτυχής γραπτή τελική εξέταση στη θεωρία του μαθήματος (50%) που περιλαμβάνει:</p> <p>Ερωτήσεις σύντομης απάντησης Ερωτήσεις ανάπτυξης δοκιμίων Επίλυση προβλημάτων Ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών</p> <p>2.Εργασία που υποβάλλεται σε γραπτή μορφή και εξετάζεται προφορικά (50%)</p> <p>Τα κριτήρια αξιολόγησης περιλαμβάνονται στον Οδηγό του μαθήματος που διανέμεται σε έντυπη μορφή στην αρχή του εξαμήνου και αναρτάται και στο e-class.</p>	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βαΐου Ντ. & Χατζημιχάλης, Κ. (1979) *Περιφερειακή ανάπτυξη και εκβιομηχάνιση*, Αθήνα: Εξάντας.

Βλιάμος Σ. (2011) *Περιφερειακή – Τοπική Ανάπτυξη*, E-book, <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1039>

Δεκλερής Μ. (1996) «Ο Δωδεκάδελτος του Περιβάλλοντος – Εγκόλπιο Βιωσίμου Αναπτύξεως», στο περιοδικό *Νόμος και Φύση*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα.

Δελλαδέτσιμας Π.Μ. (1997): «Η Εννοια της Βιώσιμης Ανάπτυξης, ο Σχεδιασμός του Χώρου και η Περίπτωση της Ελλάδας», στο περιοδικό *ΤΟΠΟΣ*, Τεύχος 12/97, Αθήνα.

Gillis M., Dwight H. P., Roemer M., Snodgrass D. R. (2011) *Οικονομική της Ανάπτυξης*, Εκδόσεις Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός

Ηλιοπούλου Π. (1997) «Αποτελέσματα της Πολιτικής Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης -Ν.1892/90», Ανακοίνωση στο *Δ΄Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Εταιρίας Περιφερειακής Ανάπτυξης*, Ελληνικό Τμήμα Η Περιφερειακή Πολιτική της Ελλάδας στον 21ο Αιώνα, Αθήνα 05/1997.

Καυκαλάς, Γ.& Φουτάκης, Δ. (1998) «Καινοτομία και Μεταφορά Τεχνολογίας στα Παραγωγικά Συστήματα των Ελληνικών Περιφερειών», στο Ε. Σεφερτζή (επ.) *Καινοτομία: Περιοχές Σύστημα στην Ελλάδα*, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, σελ. 41-82.

Κόνσολας Ν (1997) *Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική*, Παπαζήσης.

Κουρλιούρος, Η. Α. (2001) *Διαδρομές στις Θεωρίες του Χώρου: Οικονομικές Γεωγραφίες της Παραγωγής και της Ανάπτυξης*, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Λαμπριανίδης Λ. (2000) *Εισαγωγή στην Οικονομική Γεωγραφία*, εκδόσεις Πατάκης, Αθήνα.

Λάσκαρης Κ. (επιμ.) (1996): *Sustainable Development – Θεωρητικές Προσεγγίσεις μιας Κρίσιμης Εννοιας*, PETRA II programme, Εκδόσεις Παπασωτηρίου, Αθήνα.

Μπριασούλη Ελ. (1997): «Δείκτες Αειφορίας: Κριτική Ανασκόπηση της Βιβλιογραφίας», στο περιοδικό *ΤΟΠΟΣ*, Τεύχος 12/97, Αθήνα.

Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Γ. (2016), *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*, 2^η έκδοση, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

Πετράκος (2001) «Οικονομία και Χώρος: Προς μια Επανεξέταση Σχέσεων και Πολιτικών», στο Συλλογικό Τόμο *Δεκαεπτά κείμενα για το σχεδιασμό, τις πόλεις και την ανάπτυξη*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, σελ. 299-321.

Φουτάκης, Δ. (2004) «Χώρος, ανταγωνιστικότητα και κοινωνικό κεφάλαιο: Μία κριτική ανασκόπηση», στο Γρ. Καυκαλάς (επιμ.) *Ζητήματα Χωρικής Ανάπτυξης: Θεωρητικές*

Προσεγγίσεις και Πολιτικές, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

- Adams W.M. (1999): "Sustainability", in *Introducing Human Geographies* (chapter 13), edited by Cloke P., Crang Ph. and Goodwin M., Arnold, London.
- Amin, A. & Thrift, A. (1995) "Living in the Global" in A. Amin & N. Thrift (eds.) *Globalization, Institutions and Regional Development in Europe*, Oxford University Press, Oxford, pp.1-22.
- Asheim, B. & Dunford, M. (1997), "Regional Futures", in *Regional Studies*, 31(5), pp.445-55
- Capello, R. and Nijkamp, O. (2009) *Handbook of Regional Growth and Development Theories*, Edward Elgar Publishing Cheltenham, Gloss.
- Castells, M. (2000), *The Rise of the Network Society*, Blackwell (second edition) Oxford.
- CEU (2001), *Second Report on Economic and Social Cohesion of Europe*, EU publications, Luxembourg.
- Christopherson, S., Michie, J. and Tyler, P. (2010), "Regional Resilience: theoretical and empirical perspectives", *Cambridge J Regions Economy and Society*, 3(1), pp. 3-10.
- Coe, N. M., P. F. Kelly και H. W. C. Yeung (2007), *Economic Geography: a Contemporary Introduction*, Blackwell, Oxford.
- Corbridge, S. (2000), "Development, Post Development and the Global Political Economy", in P. Cloke, P. Grank & M. Goodwin (eds.) *Introducing Human Geographies*, Arnold, London, pp. 67-75.
- ESPON 2013 Programme (2008), *Territorial Dynamics in Europe – Trends in Population Development*, Territorial Observation No.1 (November 2008), pre-financed by the European Regional Development Fund.
- ESPON 2013 Programme (2010), *Territorial Dynamics in Europe – Trends in Economic Performance of European Regions 2000-2006*, Territorial Observation No.3 (September 2010), pre-financed by the European Regional Development Fund.
- ESPON 2013 Programme (2009), *Territorial Dynamics in Europe – Trends in Accessibility*, Territorial Observation No.2 (November 2009), pre-financed by the European Regional Development Fund.
- European Commission (1997), *Towards Sustainability*, official publications of the European Communities, Luxembourg.
- Brusco, S. (1986), "Small Firms and Industrial Districts: The Experience of Italy", in D. Keeble & C. Wever (eds.) *New firms and regional development in Europe*, Groom Helom, London, pp. 184-202.
- European Commission (2013), *EU Cohesion policy contributing to employment and growth in Europe*, Publications Office, Luxembourg.
- European Commission (2014), *Community-led local development: cohesion policy 2014-2020*, Publications Office, Luxembourg.
- Gordon, I. R. και McCann, P. (2000), "Industrial clusters: Complexes, agglomeration and/or social networks?", *Urban Studies*, 37 (3), pp.513-532.
- Hadjimichalis, C. (2006), "Non-economic factors in economic geography and in 'New Regionalism': A sympathetic critique", *International Journal of Urban and Regional Research*, 30 (3), pp. 690-704.
- Knox, P. & Marston, S. (2001), *Human Geography: Places and Regions in Global Context*, Prentice Hall, New Jersey.
- Krugman, P. (1997), *Development, Geography and Economic Theory*, MIT Press, Cambridge Massachusetts.
- Malecki, E. J. (1997), *Technology and Economic Development: The Dynamics of Local, Regional and National Competitiveness*, Longman, Essex.
- Massey, D. (1992), «Με ποια έννοια περιφερειακό πρόβλημα;», στο Κ. Χατζημιχάλης (επιμ.) *Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτική: Κείμενα από τη Διεθνή Εμπειρία*, Εξάντας,

Αθήνα, σελ. 35-44 (πρώτη δημοσίευση στα αγγλικά 1979).

Morris, A. (1998), *Geography and Development*, UCL Press, London.

Pike, A., Rodriguez-Pose, A. και Tomaney, J. (2006), *Local and Regional Development*, Routledge, Oxon.

Pike, A., Rodriguez-Pose, A. και Tomaney, J. (2011), *Handbook of Local and Regional Development*, Routledge, New York.

Power, M. (2003), *Rethinking Development Geographies*, United Nations / Routledge, London / New York.

Scott, A. (1998), *Regions and the World Economy*, Oxford University Press, London.

Todaro, M. and Smith, S. (2009), *Economic Development*, 10th edition, Addison-Wesley, London.

UNDP (United Nations Development Program) (2001), *Human Development Indicators*, UNDP, New York.

Willis, K. (2005), *Theories and Practices of Development*, Routledge, London and New York